

TOMASZ BARANKIEWICZ

O pożytkach interpretacyjnych brytyjskiej filozofii analitycznej

Streszczenie

W artykule zestawione zostały główne modele analizy języka stanowiące dorobek brytyjskiej filozofii analitycznej XX w. Są to kolejno: 1. analiza opisowa (deskryptywna) wyrażeń językowych, charakterystyczna dla filozofii G.E. Moore'a; 2. analiza jako rekonstrukcja logiczna, tzw. „twarde” podejście analityczne, proponowane przez G. Fregego i B. Russella oraz L. Wittgensteina z wczesnego okresu poglądów; 3. interpretacja terapeutyczna języka, gdy zakłada się, że problemy filozoficzne mają źródło w błędach i wadliwości języka (J.L. Austin, G. Ryle i L. Wittgenstein z drugiego okresu poglądów); 4) model analizy konektywnej, który opiera się na założeniu, że pojęcia tworzą pewien dobrze uporządkowany system, gdzie każdy z elementów może zostać właściwie zinterpretowany tylko poprzez wzajemne odniesienia, tj. poprzez określoną pozycję oraz funkcję w stosunku do innych elementów systemu (P.F. Strawson).

Upowszechniona w środowisku polskich teoretyków prawa, głównie przez M. Zielińskiego, zasada *omnia sunt interpretanda* (wszystko i zawsze powinno być interpretowane) wskazuje na warunki szerszego rozumienia doboru metod interpretacji prawniczej. Przedstawione modele analizy brytyjskiej filozofii analitycznej XX w. uzasadniają konieczność zastosowania wykładni ze względu na pełne „odtworzenie” treści normy prawnej. Zbyt wąskie ujęcia analizy interpretacyjnej języka, sprowadzonej jedynie do tzw. zabiegów „terapeutycznych”, usuwania wieloznaczności, niejasności, nieostrości i błędów tekstu prawnego, uznać należy za nie do utrzymania. Po zapoznaniu się z głównymi modelami analizy można w sposób uzasadniony twierdzić, że w samym zjawisku języka, jego interpretacyjności i otwartości na interpretację, a także powiązaniu z elementami pragmatycznymi, wynikającymi z komunikacji społecznej, trudno doszukać się uzasadnienia dla wąskiego tylko rozumienia interpretacji. Dochodzi zatem do sytuacji koniecznego „przełamania” zasady *clara non sunt interpretanda*.

Słowa kluczowe: interpretacja prawa – klaryfikacja – metody analizy językowej